

TORONTAL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 480 K
Félévre 240 K
Negyedévre 120 K
Egy óra 40 K
Egyes szám ára 2 korona.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
Obilityeva (Zápolya)-u. 1. Telefonszám 21.

MEGJELENIK MINDENNAP, VASÁR-
ES ÜNNEPNAPOK KIVÉTELVÉN.

Veliki Beeskerek, 1920.

XLIX. évfolyam, 194. szám.

Szombat, 1920 szeptember 4.

Tegnapról mára

másképpen beszél már Csicserin, az orosz külügyi népbiztos. Tegnap még unbedingte Unterwerfungot, porig megalázkodást követeltek a lengyelektől, ma pedig a lengyelekkel való megegyezés és béke szükségéről beszél az orosz, bolsevik Talleyrand. Tegnap még áthidalhatatlan ellentétek voltak az orosz kommunista kormány és a lengyel burzsoa vezetőség között, ma pedig már a lengyel kormány békeajánlata „mindenben megfelel az orosz feltételeknek!” Minő érdekes fordulat! Vajjon mi indíthatta az oroszokat a békés, megegyező ut keresésére?! Erre megadják a választ a svéd és angol lapok, amelyek az orosz bolsevizmusnak, úgy látszik, talán utolsó felvonásáról közölnek részleteket. Hogy az orosz kommunista hadsereg a felbomlás útján van, a hadvezetőség nem ura többé a fegyelmet, rendet elhagyott csapatoknak, hogy az orosz parasztság föllázadt a bolsevikiek ellen, Péterváron pedig formális ellenforradalmi mozgalmak következtében válságos perceit éli a kommunizmus.

Igy, nagy távolságról, messziről nem ellenőrizhetjük és nem láthatjuk egészen tisztán az e percekben történő orosz eseményeket, de azért Csicserin rádiótávirata, melyet külföldi követeiknek küldött, mintegy irányjelzésül a követendő magatartást illetőleg, mindennél világosabban beszél.

És ha így áll a helyzet, hogy talán utolsó napjait éli a borzalmaival gyászos emléküvé váló orosz bolsevizmus és kimerülésében a pihenéséhez keres békességre becsületstót adó, öt nem háborgató, csendes szomszédokat, — kérdezzük akkor, mire volt jó, miért kellett az a rettenetes vad fanatizmus, az a középkorba illő tatárrombolás, a tömeggyilkolás és inkvizíció, bosszuálló kegyetlenkedés, amit elkövettek céljaik megvalósítása érdekében. Mert ez alól a felelősség alól kibujni nem lehet! És ha a változott idők új emberei vagy a multak elzavart alakjai térnének vissza számadást, elégtételt kérni az új kor tatárjaitól, milyen nagy szenvedő nyögésekkel viselnek azt el a tegnap még kegyetlen hóhérmivoltukban félelmes, népboldogító apostolok. Csakhogy ma a technika ebben is megsegíti a felelősség elől menekülni akaró vezetőket. Ha van még idejük egy kellő pillanatban repülőgépen tovább vitorlázniak boldogabb vidékre.

A hónapok óta tartó lengyel-orosz küzdelem, amely felújította a nemrég lezajlott világharc összes szomorú emlékeit, végre talán a végéhez közelget — és az orosz kolosszus nagy teste megbénultan fog Európa segítségére, orvoslására szorulni.

Elfogadták a választójogi törvényjavaslatot.

A parlament ülése. — November 28-ikán lesznek a választások. — A képviselői összeférhetetlenség. — Trumbics nem vállalja a külügyminiszterséget.

Ribár elnök délután 4 órakor megnyitja a parlament 118. rendes ülését, melynek tárgysorozatán a választójogi törvény vitája és az igazoló-bizottság jelentése szerepelt. A napirend előtt szót kér:

Jovan Mitran szoc.: Clubunk összes javaslatait, amelyeket eddig a választójogi törvény egyes szakaszainak megváltoztatása iránt tett, elutasították. Ez árt a parlament tekintélyének, mert az új törvény a népnek nem hoz jobbat. A kormány új rendelete a szabad gyülekezési jogról sem olyan, amilyen egy demokratikus államban lennie kellene. A horvát bán cselekményeiről beszél még ezután, akinek tetteiben nem látja a törvény tiszteletét. A szocialista-párt egységesen fog eljárni ezen visszaélések ellen.

Dr. Laza Markovity: Csodálkozik azon, hogy a képviselő ur a sérelemnek ennyi módját tudja és egyetlen egy konkrét esetet sem említ.

Ribár elnök kéri a 121. §. másodszori felolvasását. A második olvasás után szavazatra bocsátja az elnök és 143 szavazattal 23 ellen a parlament elfogadja a javaslat 121. §-át.

A napirend következő pontja volt az igazoló-bizottság jelentése. Ennek meghallgatása után Ribár elnök a parlament következő ülését holnap délután 4 órára tűzi ki. A holnapi ülés tárgysorozata: 1. Parlamenti elnökválasztás. 2. Második alelnök választása. 3. Parlamenti jegyző választása. Napirend után:

Laginja bán: néhány észrevételt akar tenni a választójogi törvényjavaslat megváltoztatásához.

Koracs, Bugseg és Knezsevity képviselők tiltakoznak az ellen, hogy a kormánytagjai a választójogi vitában részt vegyenek anélkül, hogy a kormány bizalmát bírnák. Vesznyity miniszterelnök a protestálásnak helyt ad. Legfőbb kívánsága, hogy a nép jogos kívánságai teljes kielégülést nyerjenek.

Ribár elnök az ülést este fél 8 órakor berekeszti.

Beograd. A kormány egyik legutóbbi minisztertanácsán elhatározta, hogy a népgyűlésekről és az egyesülésről szóló régi szerbiai törvényt a királyság egész területére kiterjeszti. Tegnap azonban a par-

lament ülésén a kormány ettől elállott, mert dr. Marinkovics alkotmányozó miniszter visszavonta a választójogi törvényjavaslat 21. szakaszát, amely ezt tartalmazta.

A választójogi törvényjavaslatot tegnap második olvasásban is elfogadták. A törvény szerint a minisztertanács a választójogi törvényt előkészítő bizottsággal egyetleg megszövegezi az alkotmányozó gyűlés házszabályait. A választásokat folyó évi november hó 28-ikán fogják megejteni. A törvény a királyi aláírással lép életbe és a hivatalos lapban való megjelenése napján emelkedik törvényerőre. Érvényben marad mindaddig, amíg az alkotmányozó gyűlés meg nem változtatja.

Az inkompatibilitás kérdésében is teljes megegyezésre jutottak a pártok. A törvény 15. §-a szerint a tisztviselők ha képviselővé választatnak és elég szolgálati idejük van, nyugdíjba mennek, ha nincs elég szolgálati idejük, akkor a tisztviselői állás és a mandátum között választaniok kell. Tisztviselő és képviselő egyidőben megtarthatják és állásukban megmaradhatnak a tényleges miniszterek és a jogi fakultás tanárai. A 16. §-nak oly szövegezését fogadták el — az alkotmányozó gyűlést előkészítő miniszter akarata ellenére — mely szerint azok a képviselők, akik szerződéses viszonyban állanak az állammal, vagy az állammal ily szerződéses viszonyban álló bankoknak igazgatói, aligazgatói vagy felügyelőbizottsági tagjai, mandátumaikat nem tarthatják meg.

Beograd. Parlamenti körökben tegnap este az a hír terjedt el, hogy dr. Trumbics a kormány harmadik meghívásának sem tett eleget. Ebből arra következtetnek, hogy dr. Trumbics nem szándékozik megmaradni külügyminiszternek.

KEMAL PASA TOVÁBBI HARCOT HIRDET.

Konstantinápoly. Musztafa-Kemal pasa kijelentette, hogy a békeszerződés aláírása ellenére sem nyugszik bele Anatólia megszállásába. Csapatait átesoportosítja és megkezdi a harcot a Kis-Ázsiában lévő görögök ellen.

PETROGRAD SÜLYOS VÁLSÁG ELŐTT . . .

Zavaros hírek Oroszország belső életéről. A szovjet betiltotta a szabad kereskedelmet. Hírek katonai lázadásokról.

Stockholm. Svéd lapok a pétervári helyzetről szenzációs híreket terjesztenek, amelyek szerint a bolsevikieknek gyakoriak a katonai lázadások. A vörös hadseregben a fegyelem meglazult, nagyon sokan megtagadják az engedelmességet és nem akarnak a frontra menni. A katonaszökevények kézrekerítésére szigorú katonai rendőrség működik, amely az elfogott szökevényeket kaszárnyákba viszi és azonnal a frontra küldi. Az ilyenek száma ezekre rug. A legutóbbi napok statisztikája szerint naponta 30-40 halálos ítéletet hajtanak végre. Az elfogottaknál talált tárgyakat hadicélokra fordítják. Ez a körülmény maga után vonja az erőszakos házkutatásokat, amelyeknek legtöbb esetben főbelövés a következménye. A szabad kereskedelmet betiltották, ennek folytán Péterváron és Moszkvában nagy nyugtalanság észlelhető.

Lyons. Az augusztus 30-iki lengyel jelentés szerint Paolenko tábornok hadserege a Dnjeperen átkelt és észak felé nyomul előre.

Lyons. A „Daily Express“ jelentése szerint az oroszok elfogadták a lengyelek azon javaslatát, hogy Rigában folytassák a béketárgyalásokat.

Páris. Londoni hírek szerint Oroszországban a parasztek sokhelyütt felláznak a bolsevikiek ellen. Ez a parasztlázadás a bolsevikieknek Galiciában operáló balszárnyát komolyan veszélyezteti. A lázadás elterjedt egészen Kievig. Kiev és Odessza között az összeköttetés megszűnt. Hivatalos helyről még nem erősítették meg ezeket a híreket.

Páris. Csicserin orosz külügyi népbiztos a napokban egy radiogramot küldött világgá, amelyben azt mondja, hogy a lengyel kormány békés szándékai megfelelnek az orosz kormány békefeltételeinek és hogy a lengyel néppel való barátságos viszony Oroszországra nézve valóságos szükséglet képez.

Stockholm. A „Dervenacski Komuna“ és a „Krasznej Gazetta“ azt írják, hogy a lengyel harcúterén dől el az orosz tanácsköztársaság sorsa és ezért azt követeli, hogy Pilsudszki Lengyelországgal ne tárgyaljanak.

Az „Izvesztia“ ezzel ellenkezően azt írja, hogy meg kell kötni a békeszerződést a burzsoá Lengyelországgal, mert ott a tanácsrendszer bevezetése egyelőre lehetetlen.

Stockholm. A „National Tidende“ jelenti Helsingforsból:

Minden jel arra mutat, hogy Pétervári sulyos válság előtt áll. A szabad kereskedelmet betiltották, az üzletek zárva vannak. Mindenfelé házkutatást tartanak, a kormányellenes tüntetések napirenden vannak. A lengyel front eseményei miatt kivételes intézkedéseket tettek, a frontra állandóan szállítják a csapatokat.

Lemberg. A lengyel csapatok a Szerethnél feltartóztattak egy vonatot, amely Csehszlovákiába volt irányítva. A vonaton cseh és magyar nyelvű propaganda iratokat szállítottak, amelyekben a szovjetek felállítását ismertették.

A TISZA-ÜGY TÁRGYALÁSA.

Budapest. A Tisza-bünpör vasárnapi tárgyalásán a bíróság elrendelte Buza Barna kihallgatását. Jelentéktelen tanúkihallgatások után a törvényszék zárt tárgyalást rendelt el.

A tárgyalás hétfői folytatásán lényegtelen tanúvallomások után Imrédi Dezső rendőrfogalmazó vallomása birt nagyobb fontossággal. Hüttner ugyanis Imrédi előtt kijelentette, hogy Kéri, Fényes, Magyar Lajos és Friedrich bujtatták fel a gyilkosságra. Büntársai voltak Dobó, Sztanykovszky, Horváth-Szanovics, Müller tengerész, Csernák és Gaertner. Imrédi kijelentette, hogy lehetetlennek tartja, hogy a vádlottak egymással érintkeztek. Sztanykovszky és Vágó ezzel szemben elmondták, hogy a megbeszélés a soraközé fütty-jele volt és amikor a fütty-jel elhangzott, a Tisza-ügy vádlottjai a cellák ablakához mentek és így továbbították egymásnak az üzeneteket.

MEGSZÜNTETÉK A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI KORMÁNY-BIZTOSSÁGOT.

Budapest. A magyar kormány Sopron-, Vas-, Moson- és Zalamegyék, valamint Sopron város kormánybiztosságát megszüntette. Ezt az intézkedést Nyugat-magyarországnak Ausztria részére való közeli átadásával hozzák összefüggésbe.

MAGYAR ELLENKORMÁNY ALAKUL PÉCSETT?

Pécs. Raics pécsi kormánybiztos egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy a Baranya-Baja köztársaság alakulásának tervéről nincs hivatalos tudomása, azonban ily államalakulat lehetőségét nem tartja kizártnak. Hivatalosan arról sincs tudomása, hogy Pécssett magyar ellenkormányt akarnak felállítani. Ugy tudja, hogy Jászi Oskár fáradozik egy ily ellenkormány alakításán és egy ily mérsékelt polgári kormány demokratikus alapon megszervezve nem ellenkezik a jugoszláv elvekkel. Minden bolsevik törekvést azonban a legerélyesebben fognak elfojtani.

AZ AUSZTRIAI CSEHEK RÉSZT-VESZNEK A POLITIKAI ÉLETBEN.

Wien. A csehszlovák pártok, amelyek eddig passzív rezisztenciát tanúsítottak, felhagytak eddigi magtartásukkal és részt fognak venni az osztrák politikai életben. A cseh pártok vezetőférfiai, akik a csehszlovák nemzeti tanácsot képezték, elhatározták, hogy a közel jövőben megejtendő osztrák parlamenti választásokon részt vesznek és erre meg is tettek minden előkészületet.

OSTROMÁLLAPOT KARPATÓ-RUSSZIÁBAN.

Prága. A csehszlovák minisztertanács ostromállapotot hirdetett ki egész Karpátó-Russzia területére. A statáriális bíróság székhelye Beregszász.

AZ IRORSZÁGI FELFORDULÁS.

London. Az írek a hadsereg szervezésén erősen dolgoznak. A lapok felhívást közölnek, amit minden ír városban terjesztenek és amelyben felszólítják az íreket, hogy készülődjenek.

A FELSŐSZILÉZIAI ZAVARGÁSOK.

Boroszló. Felsősziléziából érkezett menekültek beszélnek, hogy egy népgyűlés után a felizgatott tömeg fenyegető kiáltások között a francia tisztok szállása elé vonult, ahol több suhanc behatolt a lengyel konzulátus épületébe és a berendezést szétrombolta. Onnan a francia konzulátushoz vonultak, az öröket lefegyverezték és behatoltak az épületbe. A berendezést itt is elpusztították és az iratokat az utcára szórták. Ezután a Fürstenhof-szálloda elé mentek, ahol a szövetségközi bizottság székel. A rendőrség közbelépése itt már megakadályozta az erőszakoskodást. Az esti órákban a zavargások antiszemita jellegű öltöttek. A rend biztosítására szükséges intézkedéseket megtették.

Boroszló. A boroszlói francia konzulátus beszüntette működését. Azok a német állampolgárok, akik a népszavazási területre akarnak utazni, ezentúl kötelesek lesznek a berlini főkonzulátustól kérni utazási igazolványt.

Összeírják a hadikölcsönt.

Napokkal ezelőtt bejárta már a sajtót az a hír, hogy a hadikölcsönkötvényeket továbbá a volt osztrák-magyar állam háborús és háboru előtti államkötvényeit hivatalosan össze fogják írni és le fogják bélyegezni. Az erre vonatkozó rendelet most jelent meg a „Sluzbene Novine“ (Hivatalos Lap) 188. számában augusztus 30. kelettel. A rendelet szövege a következő:

A pénzügyminisztériumnak 4019/920. sz. alatt kelt rendelete értelmében folyó évi szeptember hó 6-án kezdetét veszi azon osztrák-magyar állam kölcsönkötvényeinek összeírása, felülbélyegzése a hadikölcsönkötvények bevonása, valamint a volt osztrák-magyar állam háboru előtti államkötvényeinek összeírása és felülbélyegzése, amelyek a királyság területén vannak.

Az összeírás, felülbélyegzés és a hadikölcsönkötvényeknek bevonása folyó évi szeptember 20-ig, a háboru előtti állami kötvények összeírása és felülbélyegzése folyó évi szeptember 25-ig bezárólag tart, mely határidők semmi esetre sem fognak meghosszabbíthatni. Ezen munkálatokat Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Split és Novisadon a pénzügyminisztérium delegációja, adóhivatalai útján, Beogradban az államadóságok igazgatósága, Szerbiában és Crnagorában a pénzügyigazgatóság fogja végrehajtani. Beograd, aug. 9-én. Az államadóságok igazgatósága.

A rendelet végrehajtására vonatkozik a novisadi pénzügyi delegáció alábbi rendelete:

Pénzügyminiszteri delegáció 18917. Novisad.

A pénzügyminisztérium vezérigazgatóságának 4132. sz. rendelete szerint legközelebb az osztrák-magyar állam háborús és háboru előtti államkötvényei és hadikölcsönkötvényei összeírtnak és lebélyegeztetnek. Ezen munkával az alárendelt hivatalok lesznek megbízva, amelyek ezen munkálatot a delegáció felügyelete alatt fogják végezni. Összeírásra kerülnek az összes államkötvények (ugy a háboruban, mint az előzőleg kiadottak), amelyek a királyság területén vannak. Minden kötvénytulajdonos kötvényeit csak egy helyen irathatja össze és bélyegeztetheti felül. Azon kötvénybirtokosok, akiknek kötvényei valamely bankban vannak letétbe helyezve, kötelesek egy nyilatkozatot beadni arról, hogy kötvényei melyik banknál vannak deponálva. A bankok pedig kötelesek

összes államkötvényeiket bejelenteni bármily alapon vannak azok a birtokában. Az összeírás és forgalmon kívül helyezés 15 nap alatt hajtandó végre és pedig folyó évi szeptember 6-tól folyó évi szeptember 20-ikáig. A háboru előtti kötvények összeírása és felülbélyegzése f. évi szeptember 25-ig tart. Ezen határidő semmi szín alatt nem lesz meghosszabbítva. Utólagos bejelentés vagy reklamáció, akármilyen indokból történik az, figyelmen kívül hagyatik. Ezen rendelet az alárendelt hatóságokkal tudomás és mihez tartás végett közöltetik. A pénzügyi delegátus.

HIRFK.

Eljegyzés. Györi Árpád eljegyezte Hegedüs Annuskát, Hegedüs Mór, a fonciére titkárnak leányát.

A szerb patriarcha-választás. Beogradi tudósítónk jelenti telefonon: A szerb szinódus ülése szeptember hó 22-én lesz Karlóban. Az ülésen részt vesz Sándor trónörökös is és a kormány tagjai. A patriarcha-választás később lesz Beogradban, a felmentelés pedig Ipeken.

A görögkeleti lelkészek naggyűlése. Beogradból jelenti tudósítónk: Tegnap nyílt meg Beogradban a görögkeleti lelkészek naggyűlése. A kongresszust Demeter metropolita nyitotta meg, aki a papság helyzetéről beszélt és az özvegyen maradt papok újbóli házasságáról és megígérte, hogy minden lehetőséget el fog követni, hogy ez a kérdés kedvezően intéztesse el.

Utána Jeremics plébános beszélt a papok szolidaritásáról és felhívta a megjelenteket, hogy lépjenek be a lelkészek szövetségébe.

Ezután következett a kongresszus harmadik pontja, a papság anyagi helyzetének rendezése.

Beiratkozás. A debeljaci (torontálvársárhelyi) államilag segélyezett községi polgári fiúiskolába a beiratások folyó évi szeptember hó 3-án s 4-én megkezdődnek. A szerb nyelv kötelező tárgya, de a tanítás nyelve magyar. Az iskola négyosztályu. Tandíj egész évre 170 korona. Akik gimnáziumba szándékoznak átlépni, azok külön díjazás mellett latin nyelvoktatásban részesülhetnek. Latinból bukott gimnázisták javító nélkül léphetnek felsőbb osztályba.

A városi mozi szezonnyitó előadása. A városi mozi 1-én és 2-án a Szerlem Szigete című filmmel kezdette meg idei szezonját. Forró, nagy estélye volt a mozinak, amelyet a közönség zsufolásig megtöltött és amely mindvégig feszült érdeklődéssel kísérte a csodaszép, romantikus filmtörténetet. Krausz igazgató óriási áldozatokkal a legújabb filmttechnikai vívmányokkal szerelte föl ujonnan a Városi Mozit. A képek élessége, rezgésmentessége, nyugodtsága teljesen kifogástalan volt, úgy hogy a film bájos története csodálatra méltóan jutott érvényre. Az előadás menetéből, annak előkelő módjából örömmel konstatáltuk, hogy a Városi Mozi a legmesszebbmenő művészi igényeket kielégíti. Azokat a művészi igényeket és azt a nívót, amelyet mi még a mozitól is elvárunk. Külön szenzációja volt az előadásnak a symphonikus zenekar szép hangversenye. Tul ment azokon a kereteken, amelyet egy vidéki városban hallottunk valamikor is. Örömmel állapítjuk meg, hogy úgy külsőségekben, mint tartalmi értéket illetőleg a Városi Mozi első előadásai messze felülmúlták a várakozásainkat.

Dr. Kécsi Valér árváinak Mayer János bornagykereskedő cukrot, kávé, szappant, zsirt, lisztet és egyéb háztartási dolgokat, Schwarcz Rezsóné lisztet, cukrot. Hajduska Lászlóné és Herczeg Margit gyermekruhaneműeket adtak, csikbámfalvai Keresztes János gyógyszerész pedig 200 Koronát küldött be postán.

Svéd kigazda lett Reinhardt, amennyiben egy parasztagdaságot vásárolt Svédországban és most ezen az alapon próbál majd beutazási engedélyt kapni az Egyesült-Államokba. Igaz ugyan, amit a Reinhardt által közzétett kommunikék hirdettek, hogy a professzor nem tett eleget az amerikai meghívásoknak, noha 150.000 dollárt, tehát magyar koronákban 36 milliót ajánlottak fel neki, egyetlen filmdrámá-sorozat rendezéséért. Azonban a visszautasítás nem volt önkéntes. Éppen a brilliáns amerikai ajánlatok érlelték meg Reinhardtban az elhatározást, hogy távozzon berlini színházainak éléről. Azonban Amerikában még rendkívül szigorúan kezelik a volt ellenséges államok polgárainak beutazási engedélyeit és Reinhardtól megtagadták az engedélyt, talán azért, mert a professzor több munkatársát is magával akarta vinni és öcsét, aki üzleti ügyeit intézi. Most a két Reinhardt-testvér svéd földbirtokossá lett és ilyen alapon próbálja megkapni az engedélyt arra, hogy az Egyesült-Államok területére lépjen. Reinhardt egyébként a Lasky-koncernnel kötött szerződést, amelynek többszáz színháza, varietéje és film-színháza van az Egyesült-Államokban. A koncert vezetője és főrezervényese, Jesse Lasky, különben érdekes pályafutásra tekinthet vissza. Mint riporter kezdte, azután aranyásó lett, majd karmestere volt a honolulu udvari zenekarnak innen hazakerülve, mint bűvész szerepelt varieté színpadokon. Ettől fogva ragyogott fel szerencseszállaga. Mint bűvész másodrendű volt ugyan, azonban hamar megtanulta a varieték üzleti és „művészeti” technikáját. Előbb ügynöki irodát nyitott és az artisták szerződéseit közvetítette, majd maga nyitott egy-két, tizenöt-husz varietét, azután észrevette azt, hogy nagyon racionális üzlet nagyüzemi alapon szervezni a film színházakat, tehát többszáz kis filmszínházat szerzett és ezeket egységesen organizálta, majd mikor néhány filmpalotát is, berendezte Amerika egyik legnagyobb filmgyárárt. Mindez még csak üzlet volt és Jesse Lasky megéhezett a dicsőségre. Ezért „foglalkozni” kezdett a drámával is és most koncertjének van vagy tizenöt nagyobb drámai színháza. Jesse Lasky hatalmas ur Amerika művészeinek és artistáinak világában, sőt vagyona révén „big man”-nak tekintik a Wall-street is. Reinhardtnek tehát érdemes volt Németország legnagyobb színházi vállalatának vezetésétől megválni azért, hogy alkalmazzotta legyen Jesse Laskynak.

Tőzsde. Beograd, szeptember 2. Valuták: Francia frank 189, Font sterling 96, Dollár 26, Lira 120, Lei 59, Léva 45, Cseh korona 47, Osztrák korona 11-30. Devizák: Páris 190, London 98, Milano 120, Prága 47, Wien 11-30.

SPORT

A vasárnapi verseny nevezési zárlatával a versenyben indulók számáról alábbi tájékoztató számok szolgálnak.

100 méteren indulnak cirka 7-8-an, 200 méteren 12-en, 400 méteren 7-8-an, 800 méteren 5-6-an, 1500 méteren 3-4-en, magasugrásban 7-en, távolugrásban 8-an, rudmagasugrásban 5-en, súlydobásban 7-en, diszkoszdobásban 6-an, 4×100 m. sprint-stafétában 2 csapat (8 athléta), 4×100 méteres footballstafétában 5 csapat (20 athléta), Olimpiai stafétában 5 csapat (20 athléta), football távugrásban 12-en.

Ezek a számok olyan fényesen beszélnek, hogy a rovatvezetőnek már nincs is mondanivalója, hacsak nem az, hogy a verseny után a Kaszinóban tartandó Viktoriában a táncos athléta felvonulása éppen ilyen tömeges lesz.

Ch...

Haeckel, mint Lear király.

Ez a címe egy röpiratnak, amelyet Haeckel egyik tanítványa, Heilborn professzor adott ki néhány hét előtt. Ez a röpirat Haeckel életalkonyának kis tragédiáját beszéli el, azt a kis tragédiát, amely nagyon nyomta az ősz tudós vállát és megrontotta végső napjait. A történet nagyon különös és szinte bajos elhinni, azonban Heilborn professzor neve és a felsorakoztatott akták egész tömege bizonyítja a röpiratban foglalt állítások és vádak igazságát.

A Darwin-elmélet híres továbbépítőjének Lear-tragédiája röviden összefoglalva abból áll, hogy Haeckel 1909 elején visszavonult egyetemi tanszékétől, amelyre a jenai egyetem tanárai Haeckel ajánlása alapján a professzor egyik sok éven át volt tanársegédét, Ludwig Plate-t hívták meg. Plate vette át a Haeckel zoológiai tanszékével összekötött szeminárium vezetését is és Plate lett az igazgatója a híres phylogenetikai muzeumnak. Ennek a muzeumnak anyagát Haeckel gyűjtötte össze negyvenesztendő utazgatása alatt Délországban, Spanyolországban, Norvégiában, Oroszországban, Madeirában, Ceylonban, Jávában és Sumatrában. Szintén Haeckel kezeműve volt a legtöbb preparatum és Haeckel szerezte meg négy évtized szakadatlan fáradozásával saját vagyonából és saját jövedelméből az anyag egyéb részeit is. A muzeumhoz tartozott egy kivételes értékű speciális könyvtár, amely magában foglalta Darwin elméletének teljes irodalmát, azt az irodalmat, amelynek néhány standard-műve tette világszerte ismertté Haeckel professzor nevét. Muzeumát Haeckel még nyugalomba vonulása előtt a jenai egyetemnek ajándékozta, noha szegény ember volt és a muzeum értékét több millióra becsülték.

Hetvenhatesztendő volt Haeckel, mikor visszavonult a katedrától, de ez nem jelentette számára a visszavonulást a tudományos munkától. Haeckel még tudott és még akart dolgozni, ezt pedig tisztességtelen konkurenciának tartotta Plate professzor, a jenai egyetem zoológiai tanszékének új tulajdonosa: és a legfuresább kellemetlenkedésekkel próbálta elriasztani a munkától Haeckelt. Visszakövetelte tőle a muzeumtól kölcsönvett könyveket, tehát azokat a könyveket, amelyeket voltaképpen Haeckel bocsájtott az egyetem hallgatóinak rendelkezésére és korlátozta Haeckelt a muzeum egyéb anyagának használatában is: és több ízben pörrel és bírósággal fenyegette meg elődjét, ha nem tartotta be a kölcsönvett könyvek visszaszolgáltatására előírt határidőt. Sőt Haeckel ismételt hanyagságára hivatkozva arról is beszélt, hogy egyáltalában elzárja előle a phylogenetikai muzeum kapuját.

Sok éven át tartott az utódnak ez a csunya harca az előd ellen, noha a jenai egyetem hivatalos kuratoriuma néhány hónappal a küzdelem kitörése után hivatalosan állást foglalt a kinos konfliktusban. Határozata szerint „az emberi és a tudományos nagyságok arányaiból következik az a tény, hogy egy Ernst Haeckel megengedhet magának olyan dolgokat, amelyeket egy Ludwig Plate nem tehet meg. Ehbe a ténybe meg kell végre nyugodnia Plate professzornak”. Plate ugyanis arra hivatkozott, hogy Haeckel lemondott minden különös jogról a szeminárium és a muzeum használatára tekintetében, mikor megvált tanszékétől. Azonban ez a lemondás sem adhatott jogot Platenak arra, hogy megnehezítse és megakadályozza Haeckel számára tudományos munkájának folytatását. Azonban a kuratorium erélyes határozata nem használt, Plate professzor kitarított jogai mellett és folytatta a kellemetlenkedést még egy évtizeden át, míg tavaly augusztusban Haeckel távozott az élők sorából.

A városi tanács augusztus hó 26 iki üléseből.
A szegény lakosság ellátása tárgyában.

Hirdetmény.

Veliki Becskerek város szegénysorsu lakosságának a közjótékonyági alap terhére leendő segélyezése tárgyában megindított akció f. évi augusztus 24 iki törvényhatósági ülésben jóváhagyatván, a választmány elhatározta, hogy az e tekintetbeni munkálatokat megkezdi. E célból a város segélyreutalt lakosait felhívja, hogy összeírás végett a kijelölt sorrendben és időben a bizottságnál (földszint, 1. sz. a.) jelentkezzenek. A jelentkezők kötelesek az utca és házszámot pontosan megjelölni. Mindegyik köteles családonként egyszáz koronát a liszt métermázsája után óvadékként lefizetni, mely óvadék az utolsó részletbe be fog tudatni.

Felhívataknak a malmosok, hogy ajánlataikat 50 vagon 70% lisztre tegyék meg, mely liszt náluk a bizottság felügyelete alatt lesz elosztva. A bizottságnak szüksége van egy üzletvezetőre, aki az összes erre vonatkozó teendőket fogja végezni. Felhívataknak azon egyének, akik ezen teendőket vállalni óhajtják, hogy ajánlataikat a feltételek felsorolása mellett adják be. Közlebbi adatok a bizottságnál tudhatók meg.

Berberszki s. k.,
elnök.

Dr. Grubity s. k.,
alelnök.

GÉPÉSZ

alkalmazást keres
malomba vagy más üzennél. 1625

Vizsgái vannak az összes gőzgépezérművekről, az összes nyersolaj- és benzínmotorokról. Esztergályosnak is elmenne.

Szives megkeresést „Szorgalom” jelige alatt a kiadóba kér

Révai Adolf

Subotica-Szabadka

Magyar-utca 578. sz.
Telefon 551. Haktár a
csirkepiaci közben

Ajánl vagon-tételben azonnali szállításra elsőrendű fával égetett, kömentes fehér darabos meszet, száraz, veltáztott faszenet, portland cemet, továbbá meszelőt, meszelőnyelet, falapátot, favellát minden mennyiségben. 1629

Vel. Becskerek határában
egy 188 egy 132 kat. holdas
prima szántóföldből álló

BIRTOK

akár együttesen, akár
külön-külön, esetleg
instrukcióval együtt

A birtokokkal gőzkeszövet-
kezeti részesedés is jár.
Közvetítők díjaztatnak.

ELADÓ.

Pap Dezső
Alsóelemér, Torontalm.

Jókarban levő

1615

kovácsszerszám

azonnal eladó.

Burghardt József, Magyarcsernye

Egy jókarban levő

Varrógép

eladó.

1636

Megtekinthető: III. külkerület 3. szám alatt

Néhány hajórakomány elsőrendű bükk- és gyertyán hasábtüzifa

érkezett.

1642

Eladás kicsinyben és nagyban

Vértés Ármin és társa
Veliki Becskerek, Matavuljeva
(Kazinczy) utca, volt Grün-féle fatelep.

Meghívó. 1920 szeptember hó 19-ik napjának délelőtt 10^{1/2} órájára saját irodahelyiségeinkben tartandó

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉST

hirdetünk, melyre t. részvényeseink szives megjelenését kérjük.

- Tárgysorozat:**
1. Jegyzőkönyvvezető és két jegyzőkönyvhitelítő kijelölése.
 2. Igazgatóság indítványa az alaptőke felemelése iránt.
 3. Az alapszabályok 4-dik § a 1. bekezdésének módosítása.

Veliki Becskerek, 1920. évi augusztus hó 31-én.

Téglagyári és Építőipari Rt. igazgatósága.

Az alapszabályok 9-dik szakaszához képest akként intézkedünk, hogy a közgyűlésen csak az azon részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, aki legalább 3 nappal a közgyűlés határnapja előtt részvényeit társulatunk pénztáránál letétbe helyezi.

1629

Vámörleszt

megkezdtek.

HAZAI MALOMIPAR R.-T.
Veliki Becskerek.

1637

Beck Jenő Subotica, Zentai- ut 577. szám alatt zsineg- és kötélüzletet

nyitottam. Raktáron minden számu kenderzsinegek, ugyszintén malom- és zsineghevederek, zsakzsineg-k. Legolesobb arban szállitok. 1638

Művészi kivitelű, új

tyilimek (chaise-longue
és ágytakarók)

eladók.

1640

Megtekintés vételkényszer nélkül.

Cim a kiadóhivatalban.

Szép jövedelmet biztosító,
állandó jellegű szolid üzlet-
hez kétszáz ezer korona
készpénzzel rendelkező

1639

társat keresek.

Ajánlat k: „Biztos” jelige alatt
a kiadóhivatalba küldendők.

Megérkeztek az új párisi
és bécsi

divatlapok.

FELZMANN A. könyvkereskedése, Veliki
Becskerek, Pupinova (Árpád) utca 7. szám.

Kávéházban, ven-
deglőben kérjük a

„TORONTÁL”-t

Elsőrendű **gyümölcsfák** kaphatók Hoffmann Ignác
nemesített ujszegedi faiskolájában.

1626

Levélcim: Hoffmann Ignác, Ujszeged.

Ma megkezdő-

dött az olcsó

Cipővásár!

1613

1 pár kivágott női vászoncipő	196 K
1 „ magas női cipő	300 „
1 „ chevro cipő antiloppal	396 „
1 „ férfi cipő	300 „
1 „ férfi félcipő antiloppal	396 „
1 „ szandál	156 „

Kapható: T. A. Bata cégnél, Birovlyev Fülöp.